RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Beleidskader huisvesting internationale werknemers

Zaak- & documentnr.	: Z/22/094285/201587758	**Opsteller**	: Dick Boschman/ Bas Köster
Portefeuillehouder	: D.P.L.M. van Dam	**Afdeling**	: Ruimte, Samenleving en Ontwikkeling
		Telefoonnr.	

Samenvatting
Het beleidskader huisvesting internationale werknemers geeft duidelijke kaders waar huisvesting van internationale werknemers in de gemeente Duiven aan moet voldoen zodat we zorgen voor een goed woon- en leefklimaat voor al onze inwoners.

Beslispunten
1. De reactie- en wijzigingsnota beleid huisvesting internationale werknemers gemeente Duiven voor kennisgeving aan te nemen.
2. De beleidsnotitie huisvesting internationale werknemers vast te stellen.

Aanleiding
In de Woonvisie 2021-2030 is benoemd dat wij een huisvestingsopgave hebben voor arbeidsmigranten (hierna internationale werknemers[1]) en dat we willen dat de huisvesting van deze groep goed geregeld wordt.

Op 7 december 2021 is uw raad door middel van een kennisgeving geïnformeerd over het thema huisvesting van internationale werknemers en dat het college actief aan de slag gaat met een beleidsnotitie huisvesting internationale werknemers[2]. De eerste stap richting dit huisvestingbeleid was de uitgangspuntennotitie huisvesting internationale werknemers die in januari 2022 met uw raad is gedeeld. De volgende stap is een ontwerp beleidsnotitie huisvesting internationale werknemers.

Verder is reeds vastgelegd dat er in 2022 in afstemming met de Groene Metropoolregio vanuit de Woondeal een huisvestingbeleid huisvesting internationale werknemers wordt afgerond. Dit is een handreiking om lokaal beleid op te stellen over dit onderwerp.

Een ontwerp beleidsnotitie huisvesting van internationale werknemers is, voor eenieder, opengesteld voor reacties van 3 augustus tot 7 september 2022. Op 13 september 2022 heeft een thema-avond huisvesting internationale werknemers plaats gevonden.

[1] In de regio is er bewust voor gekozen om te spreken van internationale werknemers en niet van arbeidsmigranten, vanwege de negatieve connotatie en het vermeend discriminatoir karakter van dit woord. Alle werknemers in onze regio verdienen het om goed en veilig gehuisvest te worden. Hoe lang iemand in onze regio werkt of waar hij of zij vandaan komt, speelt daarin geen rol.
[2] Bij de kennisgeving is een stappenplan bijgevoegd. Van dit stappenplan is, in overleg met de agendacommissie, afgeweken.

Planning
-

Beoogd effect
Een transparant huisvestingbeleid dat duidelijke kaders geeft waaraan huisvesting van internationale werknemers in onze gemeente moet voldoen, zodat we zorgen voor een goed woon- en leefklimaat voor al onze inwoners.

Argumenten
1.1 In de reactie- en wijzigingsnota is overzicht opgenomen van de reacties, de gestelde vragen en de antwoorden daarop.
De reacties en gestelde (politieke) vragen hebben deels geleidt tot wijzigingen die verwerkt zijn in de nu voorliggende beleidsnotitie. De wijzigingen zijn opgenomen in de nota.

1.2 Er is gekozen om het regionale beleid als uitgangspunt te hanteren.
Waar in de ontwerp beleidsnotitie nog was gekozen om deels af te wijken van de regionale handreiking huisvesting internationale werknemers is er vanwege de reacties vanuit uw raad voor gekozen om op deze punten toch de regionale handreiking te volgen.

2.1 Huisvestingsbeleid is doorvertaling van uitgangspuntennotitie
De beleidsnotitie huisvesting internationale werknemers is gebaseerd op de notitie van uitgangspunten die in januari 2022 door het college aan de raad is aangeboden en de opgestelde regionale handreiking. Een overzicht van de uitgangspunten en hun plek in de beleidsnotitie, is te vinden in bijlage 1 van de beleidsnotitie.

2.2 Huisvestingsbeleid is noodzakelijk
Momenteel beschikt de gemeente niet over duidelijke kaders waarbinnen het realiseren van huisvesting van internationale werknemers mogelijk is. Dit heeft tot gevolg dat er allerlei misstanden in de huisvesting optreden of kunnen optreden. Ook hebben we door de beperkte registratie geen goed zicht op de omvang van het aantal internationale werknemers. Voor veel internationale werknemers is een gemeentegrens maar een lijntje op Google Maps. Zij wonen niet altijd in de gemeente waar ze werken of andersom. Dit maakt huisvesting van internationale werknemers naast een Duivens, ook een regionaal dossier. Ontwikkelingen in de ene gemeente hebben immers gevolgen voor de andere gemeente doordat gemeenten samen een waterbed vormen. Dit houdt in dat malafide partijen/praktijken en internationale werknemers zich naar de gemeente verplaatsen waar huisvesting het minst gereguleerd is en zij nog de meeste ruimte krijgen. Door lokaal beleid in te richten, en door de ontwikkelingen rondom het regionaal huisvestingbeleid en de ontwikkelingen op landelijke niveau nauw te volgen, voorkomen we dat we achter de feiten aanlopen.

2.3 Regionale handreiking is input voor het lokale huisvestingbeleid
In het kader van de Woondeal Arnhem – Nijmegen heeft de regio in opdracht van de regionale bestuurders (wethouders wonen) een regionale handreiking huisvesting internationale werknemers opgesteld. Dit geeft gemeenten concrete handvatten om het lokale beleid in te richten en zet de stip op de horizon waar regiogemeenten op eigen tempo naartoe kunnen werken. Deze regionale handreiking is nog niet door alle regiogemeenten vastgesteld of doorvertaald in eigen beleid. Het lokale beleid van Duiven heeft aansluiting bij de regionale handreiking zodat de negatieve effecten van het waterbed maximaal beheerst kunnen worden.

2.4 Het Rijk zet ook in op een integrale aanpak huisvesting internationale werknemers
Het Rijk zet ook in op een integrale aanpak om misstanden in de huisvesting en arbeidsomstandigheden van internationale werknemers tegen te gaan. De focus ligt hierbij op 6 thema’s: voorlichting, registratie, huisvesting, vermindering van de afhankelijkheid van

werkgevers en uitzendbureaus, de aanpak van malafide uitzendbureaus en het melden van misstanden.[3] Voor het beleidsplan is met name het streven naar goede huisvesting belangrijk. Vanuit het Rijk worden provincies aangesproken op hun coördinerende rol en het kabinet gaat in overleg met gemeenten, werkgevers en huisvesters over goede huisvesting van internationale werknemers.

Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, onder leiding van Emile Roemer, heeft naar aanleiding van het coronavirus adviezen uitgebracht om de positie van internationale werknemers te verbeteren.[4] Daarin wordt onder andere een aanscherping van de eisen voor goede huisvesting voorgesteld. Er moet niet alleen goede nieuwe huisvesting komen voor internationale werknemers, maar de al aanwezige huisvesting moet op termijn ook gaan voldoen aan deze kwaliteitseisen. Daarnaast zijn belangrijke aanbevelingen gedaan omtrent de certificering van uitzendbureaus om malafide praktijken tegen te gaan, een betere registratie van internationale werknemers te bewerkstelligen, de ontkoppeling van arbeids- en huurcontracten om uitbuiting tegen te gaan en blijvend toegang tot medische zorg na het verlies van een baan te garanderen. Aanbevelingen die op het niveau van de gemeente liggen, zijn overgenomen in onze beleidsnotitie.

2.5 Goede huisvesting is een maatschappelijke opgave
Internationale werknemers verkrijgen weliswaar een inkomen uit arbeid en sommigen van hen verblijven zelfs al langere tijd in Nederland. Toch blijven internationale werknemers een kwetsbare doelgroep. Dit heeft meerdere oorzaken. Zo zijn veel van hen de Nederlandse taal onvoldoende machtig en staan velen niet ingeschreven bij de gemeente waardoor zij onzichtbaar zijn en/of vaak niet weten wat hun rechten en plichten zijn. Dit maakt internationale werknemers kwetsbaar voor malafide partijen die hen onder slechte omstandigheden huisvesten en daar veel geld aan verdienen. Allereerst leidt ondermaatse huisvesting tot gezonds- en veiligheidsrisico's voor de internationale werknemer zelf en kan het tot overlast voor omwonenden leiden, waardoor de (ervaren) leefbaarheid (in voornamelijk de bebouwde kom) onder druk komt te staan. Een bijkomend probleem is dat de beschikbaarheid van betaalbare woningen voor andere inwoners van onze gemeente in het gedrang komt doordat werkgevers (al dan niet genoodzaakt) en huisjesmelkers (al dan niet bewust) woningen opkopen om daar internationale werknemers in te huisvesten.

2.6 Er is een opgave voor de huisvesting van internationale werknemers
Op basis van het meest recente onderzoek van Decisio uit februari 2022, blijkt dat het aantal werkzame internationale werknemers in de gehele provincie Gelderland tussen 2010 en 2020 is gestegen van 38.265 naar 62.290. Dit is een stijging van 63% met een gemiddelde stijging van 4,9% per jaar. Deze gemiddelde stijging ligt daarmee hoger dan het Nederlandse gemiddelde dat een jaarlijkse groei in het aantal werkzame internationale werknemers van 4,2% kent.

Bureau Decisio heeft in eerder onderzoek uit 2021 gekeken naar het huidig en toekomstig aantal werkende internationale werknemers in de Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen waar Duiven onderdeel van is. Op basis van dit onderzoek werd door bureau Decisio voor de Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen ingeschat dat het aantal internationale werknemers dat in de gehele regio werkt eind 2019, op 29.245 internationale werknemers lag[5]. Wanneer de trend die zich tussen 2010 en 2019 voordeed wordt

[3] Minister Koolmees c.s.: Brief aan de voorzitter der Staten-Generaal, Arbeidsmigratie en sociale zekerheid, 20 december 2019
[4] Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten: Geen tweederangsburgers, Aanbevelingen om misstanden bij Internationale werknemers in Nederland tegen te gaan, 30 oktober 2020
[5] Het onderzoek van Decisio richt zich op het aantal wonende en werkende arbeidsmigranten zoals gedefinieerd door de IND: buitenlandse mensen met een inkomensgrens tot een bepaalde hoogte (mbo-niveau). Buitenlandse werknemers met een hogere inkomensgrens zijn kennismigranten en zijn als zodanig niet meegenomen in het onderzoek.

doorgetrokken, onderscheiden zich twee scenario's die een doorkijkje bieden voor het aantal internationale werknemers dat de regio in 2030 nodig zal hebben: variërend van ongeveer 45.000 internationale werknemers (laagscenario) tot ongeveer 55.000 (hoog scenario) internationale werknemers.

Voor het toekomstig aantal werkzame internationale werknemers voor de gemeente Duiven kan ook gebruik worden gemaakt van het meest recente onderzoek van Decisio (2022). Gebaseerd op de provinciale groeipercentages van 4% tot 6% per jaar, betekent dit voor Duiven een groei van het aantal werkzame internationale werknemers van 800 in 2020 tot respectievelijk 1.184 (met een jaarlijks groeipercentage van 4%) tot 1.433 internationale werknemers in 2030 (met een jaarlijks groeipercentage van 6%).

Kanttekeningen

2.1 Handhaving van de beleidsnotitie kan gezien worden als een knelpunt.

Om te kunnen controleren of de regels worden nageleefd, zal er mogelijk extra inzet nodig zijn. Op dit moment is daar geen extra budget voor beschikbaar en naar mening van het college ook nog niet nodig. De komende jaren zal moeten blijken hoeveel initiatieven voor huisvesting daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden. Op dit moment is er één concreet initiatief waarvoor recent de vergunning is verleend. Een deel van de handhaving kan vooralsnog met de bestaande capaciteit worden uitgevoerd. Het college wil in samenwerking met andere gemeenten in de regio, vanuit de lokale beleidsnotitie en de regionale handreiking, onderzoeken hoe we samen efficiënt en effectief de handhaving kunnen oppakken en vormgeven met alle benodigde expertise (ODRA, politie, brandweer, milieutoezicht, BRP, veiligheid, handhaving). Hierover openen we na het vaststellen van de beleidsnotitie het overleg.

2.2 Tweetal aanvullende eisen ten opzichte van de regionale handreiking

Het beleidskaders sluit aan op de regionale handreiking. Er zijn een tweetal punten in het voorliggend beleidskader die zijn toegevoegd als aanvulling op de punten uit de regionale handreiking. Dit is de afstandseis tussen huisvestingsvoorzieningen (<100 personen ten minste 500 meter, >100 personen ten minste 1 kilometer). Dit komt voort uit de uitgangspuntennotitie. Het tweede punt is de afstandseis die geldt voor een bushalte ten opzichte van de huisvestingslocatie. Huisvestingslocaties liggen bij voorkeur op maximaal 500 meter afstand van een bushalte. In het buitengebied ligt de afstand tot een bushalte bij voorkeur op maximaal 1 kilometer. Met het vaststellen van voorliggend beleidskader zijn bovenstaande punten een aanvulling op de regionale handreiking.

2.3 Oppakken van initiatieven wordt tot de evaluatie beperkt tot twee initiatieven per kalenderjaar.

Om te voorkomen dat de organisatie na het vaststellen van dit huisvestingsbeleid te veel capaciteit (die hard nodig is om de reguliere woningbouwplannen verder te brengen) kwijt is aan het afhandelen van initiatieven, is het aantal initiatieven per jaar gelimiteerd tot maximaal twee. Bij de evaluatie wordt bekeken of dit (nog) nodig is. Met het vaststellen van het beleidskader wordt het aantal te realiseren initiatieven beperkt tot twee per kalenderjaar, zie paragraaf 1.9 van de beleidsnotitie.

Financiële paragraaf

De beleidsnotitie huisvesting internationale werknemers draagt geen extra kosten met zich mee. De beleidsnotitie legt eenduidig regels vast waar initiatiefnemers van huisvesting voor deze doelgroep aan moeten voldoen en waaraan bij vergunningverlening (waarvoor leges worden geheven) kan worden getoetst. Dit geldt niet voor de handhaving van de regels. Om te kunnen controleren of de regels worden nageleefd zal er mogelijk extra inzet nodig zijn. Op dit moment is daar geen extra budget voor beschikbaar en naar mening van het college op dit moment ook nog niet nodig. De komende jaren zal moeten blijken hoeveel initiatieven voor huisvesting daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden. Op dit moment is er een concreet

initiatief waarvoor recent de vergunning is verleend. Een deel van de handhaving kan vooralsnog met de bestaande capaciteit worden uitgevoerd. Het college wil in samenwerking met andere gemeenten in de regio, vanuit de lokale beleidsnotitie en de regionale handreiking, onderzoeken hoe we samen efficiënt en effectief de handhaving kunnen oppakken en vormgeven met alle benodigde expertise (ODRA, politie, brandweer, milieutoezicht, BRP, veiligheid, handhaving). Hierover openen we na het vaststellen van de beleidsnotitie het overleg. Mocht de regionale aanpak of het aantal verzoeken vragen om extra capaciteit dan zullen we dat via het proces van de begroting met uw raad bespreken.

Participatie en communicatie
Er is via social media, de website, de Duivenpost en het Gemeenteblad aandacht geweest voor het onderwerp huisvesting internationale werknemers. Het ontwerpbeleid heeft ter visie gelegen van 3 augustus tot en met 7 september 2022 en op 13 september 2022 was er een thema-avond over de beleidsnotitie huisvesting internationale werknemers.

Na vaststelling van het beleid wordt deze gepubliceerd in het Gemeenteblad en beschikbaar gesteld op overheid.nl.

Intergemeentelijke samenwerking
Regionale handreiking
In de Woondeal 2020 is de huisvesting van internationale werknemers al onderdeel van de afspraken met het Rijk. Ook in de nieuwe Woondeal 2023 wordt in het kader van het Rijksprogramma ‘Een thuis voor iedereen’ afgesproken dat er beleid wordt uitgewerkt voor onder meer de huisvesting van internationale werknemers. In het kader van de Woondeal Arnhem – Nijmegen heeft de regio in opdracht van de regionale bestuurders (wethouders wonen) al een regionale handreiking huisvesting internationale werknemers opgesteld. Deze handreiking is de basis/het vertrekpunt geweest voor de beleidsnotitie huisvesting internationale werknemers gemeente Duiven 2023.

Sinds 1 november 2022 is er een regionale regisseur internationale medewerkers.
Om vaart te gaan maken met de vertaling van de regionale handreiking in de regiogemeenten is er sinds 1 november een regionale regisseur internationale medewerkers. Duiven loopt daarin dus enigszins voorop en heeft met deze beleidsnotitie al beleid dat is gestoeld op de regionale handreiking.

Bijlagen
1. 2015 92498 – Raadsbesluit vaststelling beleid huisvesting internationale werknemers
2. 2015 94065 – Beleid huisvesting internationale werknemers
3. 2015 94067 – bijlage 4 van het beleid - regionale handreiking
4. 2015 94066 – Reactie- en wijzigingsnota beleid huisvesting internationale werknemers

Duiven, 10 januari 2023.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester